

Heckrunderen zullen in de toekomst in Nederland het Oerrund gaan vervangen als grote grazer in natuurgebieden

*Piet van Seeters**

Na bijna acht eeuwen is het Oerrund terug in Nederland. Althans een rund dat heel veel op het Oerrund lijkt en dat in staat is zonder menselijke verzorging het hele jaar in de natuur te leven. Deze week zijn 26 dieren —tien stieren en zestien koeien— waarbij een kalf van een maand oud— in het diepste geheim ondergebracht op drie kleine terreinen op de Slikken van Goeree-Overflakkee.

De uit Oost- en West-Duitsland en Oostenrijk geïmporteerde dieren moeten daar 42 dagen in quarantaine blijven onder toezicht van de veterinaire inspectie. Dat houdt verband met de strenge voorschriften bij import van runderen. Het is de bedoeling dat de kudde na de quarantaineperiode officieel aan minister Braks (Landbouw) wordt overgedragen.

Het is volgens drs. F. Vera, ecooloog bij het dienstvak Natuurbehoud van Staatsbosbeheer (dat met de directie Natuur- en Landschapsbehoud van het ministerie van Landbouw de runderen naar Nederland heeft gehaald) nog niet zeker waar de kudde straks heengaat. In ieder geval zal dat een groot natuurgebied moeten zijn dat begraaasd moet worden. Er komen vier terreinen in aanmerking: het Markiezaatsmeer bij Bergen op Zoom, het droge gedeelte van de Oostvaardersplassen, het Lauwersmeer en de slikken van Flakkee, een voormalig gorzengebied dat na het afsluiten van de Grevelingen niet meer door de vloed wordt overstroomd.

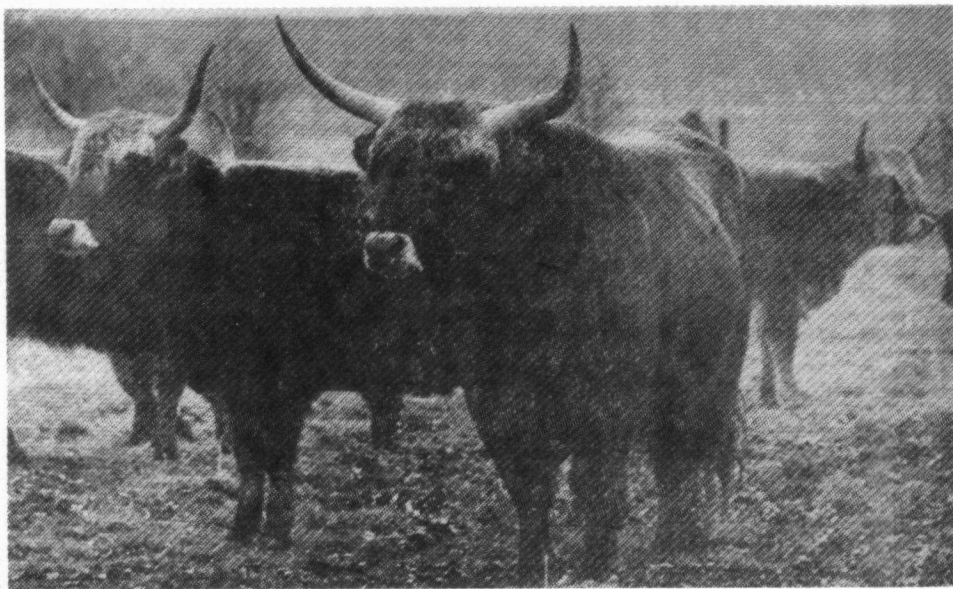
Volgens drs. Vera is het Oerrund in ongeveer 1200 uit West-Europa verdwenen. De laatste groep van zestig dieren leefde in een bos onder Warschau. Ondanks pogingen het dier voor uitsterven te behoeden is de laatste koe van deze kudde in 1627 gestorven. De runderen die nu op Flakkee lopen zijn afkomstig van pogingen van Heinz en Lutz Heck (zoons van de directeur van de Berlijnse dierentuin) om door kruisingen van allerlei meer of minder verwilderde runderrassen het oude oerrund zoveel mogelijk terug te fokken. De gebroeders Heck hebben daarvoor —aldus Vera— verschillende runderrassen gebruikt uit het hele gebied (Europa) waar het oerrund vroeger voorkwam.

Stamvader

Het Oerrund is de stamvader van alle huidige gedomesticeerde runderrassen. Daarom is geprobeerd al het in diverse rassen nog aanwezige erfelijke materiaal bij elkaar te brengen.

De broers Heck gebruikten Engelse Chillinghamrunderen (een ras dat al 700 jaar in het wild leeft), Schotse Hooglanders, Hongaarse Poestarunderen, Zuiditaliaanse en Zuidrussische steppenrassen, het Corsicaanse Rund, het Spaanse Vechtrund, het Camarquesrund, en ook enkele meer veredelde rundersoorten: een paar bruine Alpenrassen en ook Fries vee. In minder dan vijftien jaar kregen de gebroeders Heck een rund dat naar hen genoemd is en waarvan er nu bijna 200 op de wereld zijn, vooral in Duitsland. Ze verblijven in natuurgebieden en in dierentuinen. Ze zijn 's zomers kort- en 's winters langharig. De stieren zijn donkerbruin tot zwart, de koeien donkerbruin. Het zijn ruige runderen, waarvan de stier een zogenaamde aalstreep heeft: een streep witte haren over de wervelkolom.

De komst van de Heckrunderen vormt een nieuwe stap in de pogingen van natuurbeheerders in ons land om grote grazers in te schakelen bij het beheer van natuurgebieden. In het natuurpark de Veluwezoom lopen sinds december vorig jaar tien Schotse Hooglanders, een veel op het Heckrund lijkend tamelijk wild gebleven rundersoort. Die grazen daar op een bosterrein van 173 hectare. Twee jaar geleden zijn op een veel kleiner natuurgebied in Groningen drie wilde paarden —uit Polen afkomstige Tarpanen— uitgezet. Die maken het heel goed. Eerder deze eeuw heeft prins Hendrik het Wilde Zwijn weer in Ne-

derland ingevoerd. Maar die wilde er ook op jagen.

De natuurbeheerders hebben vooral ecologische overwegingen, hoewel het ook financieel voordelig is natuurgebieden te laten begrazen in plaats van ze met maaimachines te onderhouden. Drs. Vera: 'Wij verwachten dat het Heckrund zich het beste in de vrije natuur kan handhaven. De bedoeling is dat ze in geheel wilde staat leven. Deze dieren, die nu op Flakkee lopen, zijn nooit als huisvee gehouden. Ze blijven het hele jaar in het natuurgebied'.

Elke soort grazers —Paarden, runderen, Elanden, Edelherten, Wisenten— graast volgens Vera op zijn eigen manier. Daarom kan soms een combinatie van deze dieren wenselijk zijn. Vroeger kwamen ze veel voor en hadden dus een functie in het ecologische systeem. 'Wij wilden nagaan of ze zo'n functie nu weer kunnen innemen'.

De natuurbeheerders denken dat zulke grazers bijdragen aan het instandhouden en misschien zelfs terugkeren van planten- en diersoorten. Dat komt door de manier waarop ze grazen, de mest die ze achterlaten, de manier waarop ze het terrein gebruiken: 'Bepaalde planten worden 's zomers niet afgevreten en 's winters wel, om een klein voorbeeld te noemen,' aldus Vera.

De dieren zorgen in ieder geval voor verandering in de vegetatie omdat ze allerlei gras- en

kruidensoorten kort houden. Daarvan wordt een verrijking van de vegetatie verwacht en daar komen weer dieren op af. Want met de komst van de grazers komt er een meer natuurlijke wisselwerking tussen allerlei soorten in zo'n natuurgebied.

De dieren zijn voor mensen niet gevaarlijk, althans wanneer ze niet bedreigd worden. De plaats waar de runderen nu verblijven is niet voor het publiek toegankelijk. Slechts één van de drie groepen kan uit de verte gezien worden. ■

